

בס"ד: פרשת פינחס

פרשת פינחס מלאה בתכנים יסודיים, ובעיקר מראה לנו את חשיבות הפרט והכלל גם יחד. פינחס הקנאי הציל את עם ישראל כולו מכעס וחרון של קב"ה.

דוגמא בולטת לרעיון כי הפרט חשוב מאוד ראינו במנין השבטים. "אלה בני דן למשפחותם ופקודיהם: חמשה וארבעים אלף ושש מאות (45,600) ואילו על בני דן למשפחותם נאמר: " לשוחם משפחת השוחמי, " ולא יותר! אלה משפחות דן למשפחותם (פרק כ"ו פסוקים מ"א – מ"ב)

בא וראה דרכי ההשגחה: לבנימין היו עשרה ילדים ובודאי היה שמח וחשב שיצאו מהם עם רב. לעומתו היה לדן רק בן אחד. הבה ונראה מה קרה? בני בנימין היו רק חמשה וארבעים אלף ושש מאות (45,600) בממוצע מכל בן, 4500 צאצאים! ואילו בני דן היו יותר מארבעה וששים אלף (64,400) ונזכור מבן אחד בלבד! פי 11 מהממוצע הכללי ועוד יותר מכל שבט בנימין. אולי כדאי לזכור גם שחושם הבן היחיד היה חרש- אבל היה בעל עוצמה!

הבה ונתבונן במקרה מיוחד הסיפור עם בנות צלפחד

כביכול אנו שומעים סיפור "צדדי" של בנות צלפחד, מה בכל זאת המסר שם? הבה ונבדוק את המקרה לגופו: הן באות בסיפור לפני משה רבינו: "אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על ה' בעדת קרח כי בחטאו מת ובנים לא היו לו" (במדבר כ"ז ג') בנות צלפחד שחכמות היו מאריכות בהצגת הדברים לפני משה. אנו רואים שהן מדגישות את העובדה שאביהן לא היה בעדת קרח ולא חלק על משה, אך הן לא משבחות את אביהן. הפסוקים מגלים את חכמת המיוחדת בצורת הצגת הדברים

חז"ל במסכת שבת אומרים שצלפחד אביהן הוא הוא המקושש עצים ביום השבת וכידוע נרגם על כך. ומאחר ואדם חוטא בסוף ימיו אומרים עליו חז"ל: אפילו צדיק גמור ומרד באחרונה איבד את הראשונות, דהיינו את כל זכויותיו שהיו לו. לכן בנות צלפחד שלא יכלו לשבח את אביהן ניסו לטעון בצורה השלילה, כלומר בכך שלא היה שותף בכל המחלוקת והמרירות שהיו במדבר "כי בחטאו מת" – (מענין מי עשה לו מצבה?) בחטאו מת בענין קשישת עצים נרגם, ובנים לא היו לו.

משה מביא את משפטן לפני ה'. אומר רש"י: נתעלמה ממנו הלכה זו כעונש על שנטל עטרה לעצמו באומרו: "והדבר אשר יקשה מכם תקריבון אלי" פירוש נוסף מביא התוספת ברכה: הגמרא בכתובות אומרת שכל טובת הנאה הבאה לדיין מבעל דין ואפילו רק שוחד דברים- אסור לו לדון אותו דין. במקרה שלנו אפשר לומר שהזכרת העובדה שאביהן לא היה בעדת קורח הינה שוחד דברים כי מחלוקת קורח גרמה למשה מפה נפש על כל מי שנטל חלק במריבה זו והם חשבו לגרום למשה קורת רוח ולכן סילק עצמו מן הדין והביאו לקב"ה.

הקב"ה אומר למשה: נתון תתן להם אחוזת נחלה בתוך אחי אביהם...ובן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו" אחת השאלות המרכזיות בנושא נחלה היא מדוע בהתאם לתורה אין הבת יורשת יחד עם הבן אחרי ששניהם באים מכוח האב?

התוספת ברכה מסביר כי בנות אינן מפסידות בכלל שאין הן יורשות מאביהן, כי הבעל יורש מאביו ומה שהוא מרויח בירושת אביו הוא מפסיד בירושת חותנו כי גיסו (אחי אשתו) יורשים, יוצא אפוא שיש לבת- שכר כנגד הפסד ובבן- הפסד כנגד שכר. מדרך העולם, כך היה נהוג, שבנות הולכות מבית אביהן לגור בבית בעליהן כמו שכתוב בירמיהו (כ"ט, ו') קחו לבניכם נשים ואת בנותיכם תנו לאנשים" ואילו הבנים נשארים על מקומם, על נחלת אביהם לחזקה ולבצרה ועוסקים עמו במסחר ובקנין ולכך נקרא שמו של זכר בן מפני שהוא בונה את המשך המשפחה. היום כמובן וכידוע העניינים קצת אחרת.

מדרש איכה מובא ספור על אחד מחכמי ישראל שבא למדינה אחת. זימנוהו לסעודה ונתנו לפניו תרנגולת מפוטמת לחלקה ליושבים לפי ראות עיניו. ויקח האורח את ראש התרנגולת ויתן אותה לפני בעל-הבית ואת המיעיים - לפני בעלת הבית ואת שתי הרגליים - לפני שני הבנים ואת הכנפיים -לשתי הבנות ואת הגוף – לקח לעצמו. כשנשאל לפשר החלוקה המוזרה, הסביר: הראש- כנגד בעל הבית שהוא ראש המשפחה. המיעיים – כנגד בעלת הבית שממעיה יצאו הבנים, הרגליים כנגד הבנים שהם העמודים של בית אביהם, והכנפיים כנגד הבנות מפני שהן עומדות לעוף אל בית בעליהן. והגוף לקח לעצמו מפני שגוף התרנגולת דומה לספינה והוא הגיע בספינה וגם חוזר בספינה.

לא משנה בן או בת, התורה מעריכה את בנות צלפחד ואפילו רואים את אהבתן לארץ ישראל. כך גם ראינו בימים אלה נשים רבות פעילות ברצינות גמורה לא פחות מהגברים למחות נגד ההחלטה של גירוש... יזכה אותנו ה' לראות נסים ונפלאות לכל עמו ישראל, נמשך ונאהב את ארצינו כמו בנות צלפחד ונפרה לרוב בני דן, אמן.